

A „saját” háztól a közízlésig

Mint egy rövid hírből írunk már róla: február 14-23. között több szegedi egyetemista és főiskolai népművelési gyakorlaton vett részt Bács-Kiskun, Csongrád és Békés megyében. Azóta már megszülettek a beszámolók, leülepedtek az élmények. Bontsunk ki két „bátyut”!

Újkígyós

A megye egyik leggazdagabb nagyközsége. Mik e gazdagság forrásai, milyen életmód ad keretet az anyagi lehetőségekhez, együtt jár-e urbanizálódással?

A tsz és az áfész biztosítja a munkalehetőséget a fiatalabbaknak is több ipari jellegű üzeme-gységével. Hordógyár, savanyító-, téglafőző-, kátrányüzem, sütőde-, az egyre inkább gépesít-tett hagyományos mezőgazdasági ágak mellett ezek veszik fel a helyi munkaerőt. A nők szá-mára a kiterjedt boltlátozat és a háziipar is ad munkát. Bölcső-de, óvodák és napközi (öregek-nek is) segítettek abban, hogy a nők egyharmada dolgozzék. A vezetők között is sok a nő (tanácsítók, párttitkár stb.). A tej-, hús-, gyümölcs-, mirelit árúval ellátott üzletek mellett egy vendéglő is működik — igaz, csak ebédlőben.

Az urbanizálódás jelenségei közé sorolnám azt is, hogy bútor-üzletet nyitottak — pedig közel van Gyula és Békéscsaba is. A súlyárut minden boltból díjmen-tesen házhoz szállítják. Az új-kígyósiai azt mondják, itt meg-gazdagodni lehet, vagy megszök-ni innen. Nagyon sok a frissen felhúzott ház — mindegyik víz-vezetéssel, TV-antennával. Rádió mindenütt van, szőnyeg felett van a gépkocsik száma (ez kb. két-szerese az országos átlagnak).

A hagyományok erősen érve-nyesülnek. A fiú addig ne vá-lasson párt, amíg saját háza nincs — ez törvény. Háztáji ser-téshizlalással még az értelmie-gyek is összeszedik a házra, ko-csira való. Szolgálati lakása ta-lán csak 3-4 házaspárnak van. A KISZ-klubban megismerked-tünk egy jegyespárral — a lány most kapta meg a kocsiját, a fiúnak már van, és amikor a ház építése befejeződik, össze is le-het házasodni. A kultúrház igaz-gatónójével sokat beszélgettünk a fiatal házasság bezárkózásáról. Házaság után szinte elfelejtik a klubot, a KISZ-t, a színjátszó csoportot. Megindították a kiváló Ifjúsági Klub mellett a 20-on fe-lüliek klubját is — nem sikerült.

Ellentétes élmények sora ma-radt bennem a 10 nap után; so-kan járnak templomba, száznál

több a hittanra járók száma — 12 ezres állományú, jól működő, csudaszép könyvtárak van. A la-kások több mint egyharmada három szobás — szállást a falu-ban csak két helyen adnak, mert télen csak egy helyiséget fűte-nek általában. Kissé színbőlum-nak érzem a színes csempés fű-dőszobákat: az új igény és az új-fajta kivagyiság jelképének...

Szegvár

Nehéz a népművelők kenyere a kb. 6500 lakosú nagyközségben (csakúgy mint mindenütt) még akkor is, ha jócskán jut hozzá bor is (mint mindenütt). Az anyagi lehetőségek és az igények közötti feszültség; még mindig — és ki tudja, meddig — az el-őregedés; a község idősebb lakóinak (a nagy többségnek) konzervatív ízlése — igénytelen-sége? — és „a népműveléstől”, mint ízfőformáló tevékenységtől joggal elvárható türelmes, de színvonalas orientálás közötti ellentmondás — csupa olyan probléma, amellyel ma Magyar-ország számtalan községében találkozhatunk.

Lássunk kettőt a közművelő-désnek szánt „objektumok” köz-ül. A mozbizban a Hazafias Nép-front választási gyűlése alkalmá-ból mentem el. A hideg, fehérre meszelt falu, rendkívül barátság-talan terebben nagykabátban ül-tek a résztvevők (kevés kivétel-től eltekintve, mindenki túl volt az ötvenen) végighallgatták a beszédet, majd megkezdődött a „vita” — sorban felszóltak az elnökség tagjai. — Fáradtak az emberek — gondoltam — s amúgyis az utolsó pillanatban trombitálták össze őket. Azután több, mint 50 tagú bizottságot választottak — csupán öt jelölt neve után mondták egyszerűen azt, hogy „tsz tag”! Ez talán az egyik oka a „fáradságnak”...?

A mozi egyébként 200 fős, az egy filmre jutó átlagos nézőszám 1971-ben 76 fő volt.

A művelődési házban élénk élet folyik. Szegvár a járás egyetlen olyan községe, ahol egy-egy színházi előadás alkalmával berletések töltik meg a termet. Játsszik itt a kecskeméti, békés-csabi, szolnoki és a szegedi társulat — a Dérnyé Színházat nem fogadják. Talán érdekes: a sze-gediekről sem túl jó a véleményük: „nem veszik mindig komo-lyan a dolgot” — mondják. Problémák itt is vannak. A ber-letekért jövőre is jó lenne eladni — s e célból „megfelelő” darab-ok kellenek. Vannak.

G. K. M. — G. I.

Egy percre se unatkoztunk

Egy esős délelőttön a megyei tanácsból eresztettek szelnek bennünket. Nyakig belesöppe-nek a valóságba, amikor két egyetemistával felpréselem ma-gam az x helyiségre induló busz-ra. Vajon milyen lesz? Hogyan fogadják bennünket? A buszon a kalauz „kókétál” egy piros-pozsgás kislánnyal, akinek a beszédén érződik, hogy falusi, de a midikabát és a szemfesték már szegedi. Szótlanul préselő-dünk társaimmal, miközben kö-nyökünket bocsánatképpen kihú-zuk egymás oldalából.

Végre megérkezünk. A kultúr-házra hamarosan rátalálunk. Az igazgatóról első látásra meg-állapítjuk, hogy szigorúan pre-cíz, pontos ember. Hurrá, hurrá, pont ilyenre vágytunk! No, de arccal a népművelési munka felé! Igyekezünk nagyon szeré-nyen viselkedni, hiszen ilyen kis helyen most minden szem min-ket figyel. Előjáróban felhívják a figyelmünket arra, hogy itt nem lehet ám házibulikat ren-dezni! Jé, ez eddig nem is jutott eszünkbe.

Szálláselosztás — s már benn is vagyok új otthonomban: a „tisza szobában”. Nagyon bará-toságos, valóban tiszta, az asztal-on szivacsból virágszokor, a falból

egy tenyérnyi sem látszik a fény-képektől. A házinéni kedves, szótlan, szerény.

Este az úttörőknek farsangi báljuk van; mi vagyunk a zsüri. Természetesen fenn a színpadon. A reflektor ránk irányul — nem is a jelmezesekre. Furcsa, de mindent meg lehet szokni. Más-nap megnézzük a főbb nevezet-ségeket, megismerkedünk a falu vezetőségével. Kérdések és hivatalos feleletek röpködnek a levegőben.

Eljen a farsang! A második napon ismét farsangi bálra va-gyunk hivatalosak. Most már egyre több ismerősünk van, már izomlázas a kezünk a sok par-olázástól. A következő napok programja annyira sűrű, hogy már kavargó a fejünkben a sok arc, név, számadat.

Az utcán, az ebédlőn mindenki kedves ismerősként üdvözöl bennünket. Mindenki, mindenütt mesél. Csupa szepet és jót mon-danak el, büszkéek az eredmé-nyeikre. Egyre jobban érezzük magunkat, minden egyre bará-toságosabb. Haladás! Már beszél-getnek velünk úgy is, hogy le-vetik hivatalos pózait. Akarat-

lanul is bepillantást nyerünk a helyi erkölcsökbe, szokásokba.

A zárszámadó közgyűlésen ter-mészetesen a legelső sorba inví-dálnak, ahová úgy beszorulunk, hogy csak a kora délutáni órák-ban tudunk megszökni ebédelni. Csodálattal adózunk annak a tü-relemnek, amellyel a tagok nagy-kabátokba burkolózva, órák-hosszáig elüldögélnek a kényel-metlen lócákon. Szavaznak, hoz-zászólnak, javasolnak, tapsolnak, azután mindenki kap szendvi-cset.

Egyetlen percig sem unatko-zunk. A program egyre sűrűbb. Részt veszünk a népi-tánc, sza-lontánc-, színjátzó- és énekkari próbán. Nem maradtunk ki a kultúrterem dekorációjának le-bontásából sem. Névszerint meg-ismerünk közel száz tehenet és bikát, kedves a boci-óvoda is. Még a fejőgépet is működtetik a kedvünkért. Kiderül, hogy az a nagy rend, tisztaság, miattunk van, mert mi „jelentést írunk róluk a minisztériumba”!

Elvisznek bennünket még a tejjüzembe, gépjavitóba, sőt a pálinkafőzőbe is. Itt ránk is át-ragad az ottani munkások rózsás jókedve... A kis falu napok alatt a szívéhez köti, minden kedvességgel. Élményt jelent a tanyai osztatlan iskola is. Mint-ha Móra Ferenc elbeszélését ele-vededtek volna meg. Sok kedves jelenet és egyben sok furcsaság emléke kavargó bennem. A ta-nyai földes szobában, a szent-képek szomszédságában, ott a tranzistoros televízió, amelyet „monitortól monitorig” néznek. Bent a faluban már sok a mo-dern ház, minden második udva-rában autó van. A fiatalok Sze-geden tanulnak.

Egy tanyaközpontból rohamo-san szép faluvá fejlődött helység, adott tíz napig három fiatalnak szállást és népművelési anyagot. Mindhárom nagyon sokat lát-tunk, tapasztaltunk és élmények-től gazdagon térünk vissza Sze-gedre. Nem szeretnék szentimen-tális lenni, de nehéz szívvel vál-tunk el ettől a falutól, az ott élő emberektől. Érdemes volt, má-soknak is ajánlom, hogy vegye-nek részt jövőre népművelési gyakorlaton. Nem fogják meg-bánni!

VÁNDOR ANIKÓ

Petőfi falujában

Különös megtiszteltetést éreztem, amikor meg-kaptam az értesítést: mehetek a népművelési gyakorlatra. Küldetésem Petőfi szülőfalujába, Kiskőröse szőlő, ahol éppen a nagy költő szüle-tésének 150. évfordulóját készül-nek megünnepelni.

Tulajdonképpen mi is ez a népművelési gyakorlat, mi köze egy orvostanhallgatónak a nép-műveléshez? — bárkiben felme-rülhet a kérdés. A gyakorlatot a megyei tanács művelődési osztá-lya, illetve egyetemünk részé-ről a Szervezési Intézet szer-vezte meg. Az előzetes tájékoz-tatón azt mondta Zalányi tanár úr: — Vigyetek egy kis szint a falusi értelmiség életébe. Men-jetek el mindenhova, érdeklőd-tek, tudakozódjatok!

Ez volt utunk nem hivatalo-san megfogalmazott célja. Mivel tavaly ugyanezzel a feladattal jártam Kiskőrösen, engem ismerősként üdvözöltek, és kapcsola-taim is inkább személyes jelle-

gűvé váltak. „Népművelő” társa-immal (volt köztük főiskolás, jo-gász, mezőgazdász is) sorra jár-tuk a jelentősebb intézményeket, mlután bemutakoztunk a köz-ség vezetőinél. Aztán ki-ki a sa-ját szakterületét tanulmányozta. — mi az egészségügyel ismer-kedtünk.

Jólesett, hogy mindenütt szí-vesen, szinte kollegaként fogad-tak bennünket. Sokan érdeklőd-tek is a szegedi egyetemről, a városi életmódról úgy általában, a diákéletéről, és azt kell mon-danom, több helyütt kicsit úgy tekintettek ránk, mint a „felül-ről” jöttekre. Ezt persze igye-keztünk elkerülni.

A tíznapos gyakorlat olyan tá-pasztalatokkal szolgált, amikre az iskolapadban sohasem tehet-tünk volna szert. Más az, amit az egyetemen adnak, és más az élet. Sajnálhatják, akik nem vol-tak tíz napig „népművelők”!

TÍMÁR PÉTER

Vége vita!

Ugyanakkor bizonyos átértékelés tapasztalható a Marxizmus és vallás viszonyában. A határozott enyhülés jeleként megindult a párbeszéd a marxisták és a kü-lönbféle vallási felfogások képviselői között. Világossá vált, hogy ma már az egyházak nem tartoz-nak legfőbb politikai ellenfeleink közé, sőt, a politikai együttműkö-dés konkrét megnyilvánulásáig is eljutottunk.

Az érdekes és élvezetes elő-adás után megindult a — bizvást mondhatni, — késhegyig menő vita. Ami nagyon szomorú: az idealista világnézetnek, a vallás-nak az egyetemeken is lelkes propagálói és terjesztői akadnak. Csupán zárójelben említem meg, hogy sokkal nagyobb gondot kel-lene fordítanunk az egyetemeken folyó agitációs és propaganda munkára és finomítani, csiszolni kellene eszközeinket.

H a vitaközünk, akkor vitát-okozzunk! Annak nagyon urúlok, hogy egyes kérdé-sekben ellentétes vélemények is elhangzanak. Hiszen csak vita útján lehet közös nevezőre jut-nunk, tisztázni és megoldá-nunk a problémákat. A Fórum

elhatározott célja: ilyen jellegű vitaszellem kialakítása. Am a polemicizálás igazán csak úgy le-het gyümölcsöző és alkotó, ha a vitapartnerek — azon túl, hogy tisztelben tartják egymás véle-ményét — nem az ellentétek to-vábbi kiélezésére, hanem állás-pontjaik közelítésére törekednek. Nehéz — sőt lehetetlen — viszont érvelni és vitázni olyan emberek-vel, akik a legalapvetőbb, a társadalmi fejlődés objektív törvé-nyei által bebizonyított elvi kér-désekben homlokegyenest ellen-kező — mi több — antoganisztikusan ellentétes nézetek valla-nak; Akik nem hajlandók és nem képesek tudomásul venni a leg-yilvánvalóbb, tudomány által bebizonyított törvényeket, nem képesek érzékelni a fejlődést, a társadalmi haladás tényét és perspektívát; Akik minden le-hetséges eszközt felhasználnak a vallás létjogosultságának védel-mében, a jelenlévők maguk ol-dalára állítása érdekében. Például a demagógiát, a körmön-font obstrukciót, a színpadias ha-tásvadászatot, stb. Egyszóval: a vallási propagandát jellemző tele-lőgikus érvelés valamennyi kellé-két. S örömmel tapasztaltam,

hogy az óriási többség erre az agresszivitásra felháborodottan reagált.

Nálunk alkotmányban rögzít-tett a lelkiismereti szabadság. Senkinek semmi bántódása nem esik, vajlon bár idealista vilá-gnézetet is. Am ideológiai síkon semmilyen kompromisszu-mot nem kötünk. Szakadatlan agitációval és propagandával kell küzdenünk a marxizmussal szem-benálló, attól idegen, annak fél-remagyarázására törekvő ideoló-giák és világnézetek ellen. Per-sze, hangsúlyoznunk kell, hogy az eszmei harc nem zárja ki a párbeszédet és az együttműkö-dést a hívők és a marxisták kö-zött a társadalmi élet egyéb te-rületén.

Végezetül csak annyit: A Fórum bemutatkozó elő-adása jól sikerült. Szeret-nénk ha ugyanilyen harcos szel-lem és aktivitás jellemezné a sorra kerülő előadásokat is. Cé-lunk, hogy a közérdeklődésre számot tartó problémákat meg-vitassuk és tisztázzuk. Három másik előadás követi ezt az el-sőt, ám azt szeretnénk, ha a Fórum a tanév befejezésével sem halna el. Hiszen mindig akad-nak tisztázásra és megvitásra váró, sokunkat érdeklő elvi — elméleti kérdések.

SZILÁGYI ISTVÁN

Orvosi rendelés

Új formában biztosít orvosi rendelést dolgozóink március 6. óta a József Attila Tudomány-egyetem. Hétfőn, szerdán és pént-eken délelőtt fél nyolctól fél tízig rendel dr. Nagy Antal belgyógyász főorvos, az egyetem új üzemorvosa az Április 4. úti 1-3. szám alatt levő általános iskola orvosi rendelőjében. Az év második felében valószínűleg új, végleges orvosi rendelőt is be-rendeznek az egyetemen, s az üzemorvos megkapja a táppénz-kiírási jogot is.

Szabadtéri jegyek — részletre

Közönségsszervezési akciót kezde-ményezett a tudományegyetem Szakszervezeti Bizottsága. A Sze-gedi Szabadtéri Játékok idei elő-adásaira a Szakszervezeti Bizott-ságon (Dugonics tér 12.) jegyeket lehet igényelni, amelyeknek árát kedvezményes feltételek mellett három hónapos részletfizetéssel törleszthetik az egyetem dolgo-zói.